

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Kfv.VII.37.860/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János

a tanács elnöke

Dr. Farkas Katalin

előadó bíró

Dr. Bérces Nóra

bíró

A felperes: felperes

felperes címe

A felperes képviselője: felperes képviselője

felperesi képviselő címe

Az alperes: alperes alperes-főkapitányság

alperes címe

Az alperes képviselője: alperesi képviselő kamarai jogtanácsos

A per tárgya: elmaradt illetmény és túlmunka

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.101/2020/5.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 58.K.32.786/2019/6.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.101/2020/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 58.K.32.786/2019/6. számú ítéletét – a gépjárművezetői pótlék be nem számításából adódó 216.325 (kettőszáztizenhatezer-háromszázhuszonöt) forint és a 490.954 (négy száz kilencvenezer-kilenc százötvennégy) forint túlmunkáért járó illetmény-különbözetre vonatkozó döntés érintése nélkül – hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét abban a részében, amelyben az alperest 1.067.614 (egymillióhatvanhétezer-hatszázötvennégy) forint illetmény-különbözet megfizetésére kérte kötelezni, elutasítja, az alperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 30.000 (harmincezer) forintba leszállítja.

A felperes köteles megfizetni az alperesnek 15 napon belül 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az elsőfokú-, a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

[1] A felperes 2012. december 31-ig 38.650 forint különleges bevetési pótlékban részesült, amelyet az alperes a alperesség átszervezése során megszüntetett, ugyanakkor mivel feladatai jelentősen nem változtak, vezetői döntés alapján – a korábban bevetési pótlékban részesülőkkel egyezően – beosztási illetményét úgy térítették el, hogy az összességében megegyezzen a korábbi illetményével. A beosztási illetményébe beépítésre került 29.731 forint (12,86%-os eltérítés) és ezzel az illetménykiegészítés összege is megemelkedett 69.570 forintról 78.849 forintra, így a felperes összilletménye változatlan maradt. Szóban azt közölte az alperes, hogy az illetmény-eltérítés a megszűnt bevetési pótlék kompenzációja és a mértéke is megegyezett azzal. Teljesítményértékelésre 2015-ig egyáltalán nem került sor, ennek ellenére a felperes az eltérítést 2015. június 30-ig folyamatosan megkapta.

[2] A felperes gépjárművet vezetett, amely a Robotzsaru rendszerben rögzítésre került, a gépjárművezetői pótlékot minden hónapban megkapta. A perrel érintett időszakban végzett túlmunkát az alperes elszámolta.

[3] Az alperes a 2015. július 6. napján kelt parancsával a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 351. § (2) bekezdés a) és d) pontja, valamint a 30/2015. (VI.16.) BM rendelet (továbbiakban: BMr.) 7. §-a és 2.-8. mellékletei alapján 2015. július 1-jei hatállyal besorolta a felperest tiszti besorolási osztály E besorolási kategória 5. fizetési fokozatába. A besoroláskor a Hszt. 351. §-a alapján elkészített, a felperes 2015. július 1-jétől hatályos besorolásáról rendelkező állományparancsban a Hszt. 352. § b) pont szerinti, korábbi rendszeres díjazás megállapításakor a 2013. január 1-től folyósított illetmény-eltérítést és a gépjárművezetői pótlékot figyelmen kívül hagyta.

[4] A felperes szolgálati panaszát, amelyben kérte az elmaradt illetmény-különbözet és a túlmunkadíjazás-különbözet megfizetését az alperes elutasította a Hszt. 8. § (1) bekezdése, 351. § (1)-(2) bekezdése, 352. § b) pontja, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (rég Hszt.) 100. § (4) bekezdése, a régi Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm.rendelet (Krm.) 50. § (1)-(2) bekezdése, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint folyósítás szabályairól szóló 66/2011. (XII.30.) BM rendelet (BMr2.) alkalmazásával.

Kereseti kérelem és védírat

[5] A felperes kereseti kérelmében kérte az alperes kötelezését 2016. június 1. és 2018. december 31. közötti időszak tekintetében az illetmény-eltérítés figyelembevételének elmaradása okán 1.067.614 forint elmaradt illetmény, 216.325 forint gépjárművezetői pótlék, és túlszolgálat ellenértéke jogcímén 490.954 forint, valamint ezen összegek kamatai megfizetésére. Érvelése szerint a munkáltató a felperes besorolásakor nem vette figyelembe a korábbi rendszeres díjazás részét képező illetmény-eltérítést és gépjárművezetői pótlékot. A korábbi rendszeres díjazás megjelölésénél hibásan került megállapításra a felperes beosztási illetménye és az ebből számolt illetmény-kiegészítése is. A munkáltató nem a régi Hszt. 101.

§ (4) bekezdése szerinti illetmény-eltérítést alkalmazta, ugyanis az illetmény-eltérítés nem teljesítményértékelésen alapult, hanem a különleges bevetési pótlék elvételét kompenzálta.

[6] A gépjárművezetői pótlékot a felperes korábban rendszeresen megkapta, ezért elnevezése ellenére azt nem lehet eseti pótléknak tekinteni. A túlmunkaigény kapcsán hivatkozott arra, hogy a felperes illetménye a peresített időszakban a jogszerűnél alacsonyabb összegben került megállapításra, ezért a felperes által teljesített túlóra tekintetében is különbözet keletkezett.

[7] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése szerint illetmény-eltérítés beszámítását a Hszt. 352. § b) pontjának 1. alpontja zárja ki. A felperes a bevetési pótlék megszüntetésére vonatkozóan a paranccsal szemben jogorvoslattal nem élt, a perbeli időszakban bevetési pótléokra jogosító munkát nem végzett. A bevetési pótlék megszüntetése után kizárólag teljesítményértékelés alapján megállapított illetmény-eltérítés alapján lehetett a régi Hszt. 102. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezésnek eleget tenni. Amennyiben teljesítményértékelés nem történt, úgy az alperes jogalap hiányában térítette el a felperes illetményét. A Hszt. hatálybalépésével az alperes nem vehette figyelembe a korábban jogalap nélkül folyósított összeget.

[8] A felperes részére eseti gépjárművezetői pótlék került megállapításra, ezért annak rendszeres illetményként történő figyelembevételére sincs lehetőség. A túlszolgálatlalt kapcsolatos felperesi igényt összecszerűségében nem vitatta.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[9] Az elsőfokú bíróság az alperest – a Hszt. 351. § (1) bekezdése, (2) bekezdés f) pontja, 352. § b) és c) pontja, a régi Hszt. 254. § (2) bekezdése és a Krm. 28. § (2) bekezdése és 42. § (3) bekezdése alkalmazásával – illetmény-különbözet címén 1.283.939 forint, túlszolgálat ellenértéke címén 490.954 forint és kamatai megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a felperes a 2010. és 2013-ban lefolytatott átszervezések alapján a különleges bevetési pótlékra való jogosultságát elvesztette, azonban ezen összegekre továbbra is jogosult volt vezetői döntés alapján illetmény-eltérítés címén. Az alperes azon hivatkozása, hogy a felperes a pótlék megszüntetésével kapcsolatos paranccsal, valamint az illetmény-eltérítést megállapító paranccsal szemben jogorvoslattal nem élt, a jogvita eldöntése szempontjából nem releváns.

[10] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint a felperes részére egyösszegű beosztási illetmény került megállapításra, nem került feltüntetésre külön a beosztási illetmény és az eltérítés összege, ami azt támasztja alá, hogy az alperesi intézkedés nem teljesítményértékelésen alapuló eltérítés volt, azaz az illetmény-eltérítésre valójában nem a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése alapján került sor. A felperesnek fizetett illetmény-eltérítés a Hszt. 352. § b) pont 1. alpontjának megfelelő beosztási illetmény része, ezért a Hszt. 351. § (1) bekezdése alapján azt 2015. július 1. napi hatályú besoroláskor figyelembe kellett volna venni.

[11] A bíróság megállapította, hogy a Hszt., a régi Hszt., illetőleg a Krm. a gépjárművezetői pótlék között nem tesz különbséget aszerint, hogy rendszeres vagy eseti jelleggel került-e sor pótlék kifizetésére. A perben nem volt vitatott, hogy felperes rendszeresen kapott gépjárművezetői pótlékot, ezért a Hszt. 351. § (1) bekezdés szerinti besoroláskor azt a Hszt. 352. § szerint figyelembe kellett volna venni.

[12] Mindezek alapján az alperes 2016. június 1. napjától 2018. december 31. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan 1.283.939 forint összegű elmaradt illetmény – ebből illetmény-eltérítés figyelembevételének elmaradása okán 1.067.614 forint, gépjárművezetői pótlék figyelembevételének elmaradása okán 216.325 forint – megfizetésére köteles a felperes felé.

[13] A bíróság tényként állapította meg, hogy a peresített időszakban a felperes 2059,3 óra – az alperes által kifizetett – túlszolgálatot teljesített, azonban a kifizetés alapjául szolgáló illetmény jogszerűtlenül került megállapításra, ezért az illetmény helyes összegének megállapításából eredően a felperesnek 490.954 forint ki nem fizetett különbözete keletkezett, amelyre jogszerűen támasztott igényt a Hszt. 350. § (4) bekezdése alapján.

[14] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül. Rögzítette, hogy az alperes kizárólag az illetmény-eltérítés címén folyósított összeg rendszeres díjazásba való beszámítása tekintetében nyújtotta be a fellebbezését, nem vitatta a gépjárművezetői pótlék korábbi rendszeres díjazásba való beszámításának jogalapját és összegszerűségét, valamint a túlszolgálat ellentételezése körében hozott ítéleti rendelkezést sem.

[15] A másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen tárta fel, döntésével és annak indokaival teljes körűen egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokainál fogva hagyta helyben. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen utalt a felperes kereseti kérelmére és az e körben kialakult bírói gyakorlatra, amelyek értelmében a felperes 2013. január 1-jei hatállyal – átszervezés alapján – a különleges bevetési pótléokra való jogszabályi jogosultságát elvesztette, ennek ellenére annak összegét illetmény-eltérítés címén továbbra is megkapta 2015. június 30-ig és alperesi intézkedés alapján 2013. január 1-jétől az előző évi illetménnyel teljesen azonos összegű díjazásban részesült. Nem fogadható el az alperes azon érvelése, mely szerint az illetmény-eltérítés jogalap nélküli kifizetésnek minősült, ezért nem lehet figyelembe venni. A parancsnok mérlegelési jogkörében döntött az illetmény eltérítéséről, vagyis az alperes az illetmény részévé tette a korábban vezetői döntés alapján rendszeresen folyósított különleges bevetési pótlék helyett fizetett összeget, ami ezáltal nem minősülhet jogalap nélkül kifizetett juttatásnak. Ebből következően a felperes beosztási illetményének részévé vált az illetmény-eltérítés, ezért az új Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja szerinti „korábbi rendszeres díjazás” körébe tartozik.

[16] A másodfokú bíróság elfogadta, hogy a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése az illetmény fogalmának meghatározásakor nem rögzíti az illetmény-eltérítés jogcímét, ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az illetmény-eltérítés a beosztási illetmény része, ezért azt a Hszt. szerinti besoroláskor a rendszeres díjazásba be kellett volna számítania az alperesnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] Az alperes felülvizsgálati kérelemében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte a Hszt. 352. § b) pontja és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdései megsértésére hivatkozva.

[18] Az alperes – a Hszt. 352. § b) pontja, a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése, 101. § (4) bekezdése, 102. § (2) bekezdése és 103/B. §-a felhívásával – kiemelte, hogy az illetmény elemeit, illetve azokat az eseteket, amikor a hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személy illetménye eltéríthető, a régi Hszt. taxatív és eltérést nem engedően sorolta fel. A felperes szervezetátalakítás keretében, 2013. február 1-től megvalósult áthelyezésével kapcsolatban megállapítható, hogy az átvevő szervezet szervezeti szintje illetménykiegészítés szempontjából nem volt alacsonyabb, ezért a régi Hszt. 103/B. §-a nem volt alkalmazható. Az átszervezést követően a felperes beosztási illetménye sem csökkent, így a régi Hszt. 102. § (2) bekezdése sem volt alkalmazható. A fentiekből következően az alperes az átszervezést követően kizárólag teljesítményértékelés alapján növelhette meg a felperes illetményét, ami nem függött attól, hogy készült-e ténylegesen teljesítményértékelés.

[19] Az alperes – a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben – nem „alapilletményesíthette” a különleges bevetési pótlék összegét, kiváltképp, hogy a felperes a szervezeti korszerűsítést követően nem látott el ilyen pótléokra jogosító feladatokat. Amennyiben elfogadható az az okfejtés, hogy az illetmény eltérítésére nem teljesítményértékelés alapján került sor, úgy az alperes arról a régi Hszt. rendelkezéseivel ellentétesen, jogalap hiányában rendelkezett, mivel az illetmény növelésére, eltérítésére a régi Hszt. más rendelkezései nem adtak lehetőséget. Mindezek miatt az alperes a Hszt. hatályba lépésekor nem vehette figyelembe a korábban jogalap nélkül folyósított összeget.

[20] A másodfokú bíróság elfogadta, hogy a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése az illetmény fogalmának meghatározásakor nem rögzíti az illetményeltérítés jogcímét, ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az illetményeltérítés a beosztási illetmény része, mivel az eltérítés mértéke a 2013. január 1-től hatályos parancsban tényszerűen a beosztási illetmény kategóriánál került megjelölésre. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette azt a következtetést is, hogy a teljesítményértékelés hiányában rendszeresen folyósított különleges bevetési pótlék helyett fizetett összeget a Hszt. szerinti besoroláskor a rendszeres díjazásba be kellett számítani, arról azonban, hogy a felperes illetménye milyen jogcímen került eltérítésre és ezt az eltérítést milyen jogcímen kellett volna az alapilletmény részének tekinteni, a bíróság nem adott számot.

[21] A régi Hszt. csupán a 101. § (4) bekezdés szerinti illetményeltérítést ismeri, a Hszt. szabályaival ellentétes, jogalap nélküli illetményeltérítés alapján az alperesnek nem volt jogszabályi lehetősége arra, hogy ezt az összeget a 2015. július 1-től megállapítandó új illetmény összegébe beszámítsa. A jogerős ítélet indokolása hiányos, mivel a másodfokú bíróság nem adott választ arra a kérdésre, hogy teljesítményértékelés hiányában milyen, a régi Hszt.-ben szabályozott jogcímen kapta a felperes 2015. június 30-ig az illetménykiegészítést

és azt milyen jogcímen kellett volna beszámítania az alperesnek a Hszt. hatályba lépésekor megállapítandó illetménybe.

[22] Az alperes kérte, hogy a Kúria tanácsa – azonos tárgyban folyamatban lévő ügyek nagyobb számára és a „megosztott” ítélkezési gyakorlatra tekintettel – intézkedjen jogegységi eljárás lefolytatásáról.

[23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[24] A felülvizsgálati kérelem – az alábbiak szerint – megalapozott.

[25] A Kúria azonos tényállású ügyekben, azonos tartalmú felülvizsgálati kérelmek elbírálása során – az alábbiak szerint – már állást foglalt a Hszt. 352. § b) pontja helyes alkalmazásáról

(Kfv.VII.38.334/2019/4.,Kfv.VII.38.421/2019/6.,Kfv.VII.38.333/2019/6.,Kf.VII.39.077/2020, Kfv.VII.37.597/5., stb.). Megállapította, hogy a hivatásos állomány tagjának illetményét a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban a régi Hszt. IX. fejezetében szereplő rendelkezések alapján kellett meghatározni. Az illetmény beosztási illetményből, rendfokozati illetményből, illetménykiegészítésből, szolgálati időpótlékból, valamint a régi Hszt. által meghatározott feltételek fennállása esetén illetménypótlékból állt; az alapilletményt a beosztási és a rendfokozati illetmény együttes összege képezte [99. § (2) bekezdés].

[26] A beosztási illetmény megállapításához a hivatásos állomány tagját rendfokozata alapján I. vagy II. besorolási osztályba, azon belül a beosztási szintekhez igazodóan beosztási kategóriákba kellett besorolni, a beosztási kategórián belül pedig, az adott beosztásban eltöltött szolgálati idő tartama függvényében meg kellett állapítani az irányadó fizetési fokozatot is [100. § (1)-(2) bekezdés]. A beosztási illetmény összegét a fizetési fokozatokhoz tartozó, a törvény mellékletében meghatározott szorzószámok és a köztisztviselőkre vonatkozó illetményalap szorzata alapján kellett megállapítani [100. § (4) bekezdés].

[27] A fenti szabályok alapján megállapított besorolás szerinti beosztási illetmény eltérítésére, annak magasabb, vagy alacsonyabb összegben való megállapítására a törvényhozó az állományilletékes parancsnokok számára a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében, az ott meghatározott keretek között biztosított jogosultságot; a rendelkezés alapján a parancsnok a beosztási illetményt „a meghatározott személyi juttatások előirányzatán belül a tárgyévet megelőző év teljesítményértékelés alapján” legfeljebb 30%-kal magasabban, illetve 20%-kal alacsonyabban állapíthatta meg. A teljesítményértékelést a Hszt. hatálya alá tartozók esetében a 82-83. §-ok és más jogszabályok [pl. a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló 10/2013. (I.21.) Korm. rendelet] alapján kellett elvégezni.

[28] Különleges bevetési pótlék megállapítására különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezése érdekében, és az ilyen feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére kerülhetett sor „kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére” [Krm. 50. § (1)-(2) bekezdés]; a pótlék a alperes-főkapitányságok jogszabályban meghatározott egységeinél arra „jogosító tevékenységet közvetlenül ellátó” személyeknek volt megállapítható [BMr2. 11. melléklet 3. pont].

[29] A jelen felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes 2013. január 1-jétől nem volt jogosult különleges bevetési pótlékra, ám az annak megfelelő összeget az alperes illetményeltérítés címén – a beosztási illetmény részeként – megállapította és folyósította a továbbiakban is annak érdekében, hogy a felperes illetménye ne csökkenjen. Az erre vonatkozó első parancsban még szerepelt az illetményeltérítés alapjául a teljesítményértékelésre történő hivatkozás, az ezt követő okiratokban azonban az már feltüntetésre nem került. Illetményeltérítés alapjául szolgáló teljesítményértékelés ténylegesen egyik évben sem készült és a felperes részére folyósított összeg meghaladta azt az összeget, amit a törvény megengedett a teljesítményértékelésen alapuló illetményeltérítés esetében. A fentiek alapján megállapítható, hogy a felperes illetményének eltérítésére a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésével ellentétesen került sor.

[30] A Kúria a fent megjelölt ítéleteiben egyetértett az alperessel abban, hogy a Hszt. 352. § b) pontjában szabályozott korábbi rendszeres díjazást a régi Hszt. felsorolt rendelkezései alapján kellett meghatározni, és azzal is, hogy a felperes részére 2013. január 1-től megállapított illetményeltérítést a munkáltatói jogkör gyakorlója ezen időponttól és a későbbi években sem tehetette a beosztási illetmény részévé. Az illetmény összetevőit a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése sorolta fel, az illetményeltérítés nem képezett ide tartozó, önálló jogcímű illetményelemet. A besorolás szerinti beosztási illetmény meghatározása objektív kritériumokon alapult, annak eltérítésére csak a tárgyévi munka értékelésének eredményeként kerülhetett sor. A régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében a törvényhozó a hivatásos állomány tagját megillető illetmény meghatározásában annyiban valóban önálló döntési jogkört biztosított a munkáltatónak, hogy az előző évi munkateljesítményt, az elvégzett munka minőségét és mennyiségét – annak mérése eredményeként – a beosztási illetmény eltérítésével ellentételezhette. Az a körülmény azonban, hogy ezt az eltérítést a besorolás szerinti beosztási illetmény százalékos mértékéhez igazítva rendelte meghatározni, nem jelenti azt, hogy az e címen megállapított összeg a beosztási illetmény részévé vált volna, amelyre a felperes 2013-tól kezdve – teljesítményértékelés elvégzésétől függetlenül – folyamatosan jogosult lett volna. A felperes – az eljáró bíróságok álláspontjával ellentétben – nem vált jogosulttá az illetményeltérítés címén juttatott összegre annak folytán, hogy azt az alperes a régi Hszt. 99. §-a alapján megállapított besorolási illetményhez hozzáadta.

[31] A régi Hszt. IX. fejezete illetményrendszerre vonatkozó szabályozásában nem található olyan rendelkezés, amely az alperes illetmény megállapítása tárgyában rendelkezni jogosult vezetőjét a beosztási illetmény perbeli módon történt eltérítésére a hivatásos állomány tagja által elvégzett munka értékelése nélkül jogosította volna fel. Nem volt a régi Hszt.-nek olyan rendelkezése sem, amelyből levezethető lenne az állományilletékes parancsnok, vagy más vezető arra vonatkozó felhatalmazása, hogy valamely munkatevékenység tényleges ellátásához, feladatvégzéshez, különleges munkakörülményekhez rendelt pótlék – jogalkotói rendelkezés, illetve a feladatok, körülmények változása folytán történt – megszűnése esetén a kieső illetményelem

„helyettesítéséről” a beosztási illetmény eltérítésével, vagy más illetményelem biztosításával saját hatáskörben rendelkezzen. Az alperes megalapozatlanul, a saját érvelésével is ellentétesen hivatkozott arra, hogy a felperes illetményét attól függetlenül megnövelhette, hogy nem készített teljesítményértékelést, az eltérítés feltételül a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében előírt értékelés elkészítése nem volt mellőzhető.

[32] A Kúria az EBH2009.2082. számon közzétett határozatában kimondta: a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogosultságok illetik és kötelezettségek terhelik. A szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok ezért alapvetően kógensek, ami miatt nincs lehetőség eltérő, a hivatásos állomány tagja részére kedvezőbb megállapodás megkötésére úgy, ahogyan arra a Munka Törvénykönyve a munkaviszonyban álló munkavállalóknak lehetőséget ad.

[33] A Kúria korábban rámutatott arra is, hogy a régi Hszt.-ben szabályozott illetményrendszer kifejezi a szolgálati beosztáshoz kapcsolódó felelősséget, a hivatásos szolgálattal járó többletkötelezettséget, a rendvédelmi szerv szervezetrendszerében a szervezeti szintek (helyi, területi, országos) közötti különbséget, továbbá az illetménypótlékok útján honorált többleteljesítményt. A hivatásos állomány tagjaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések kógensek (EBH2010.2259.). A Kúria rögzítette azt is, hogy a kógens rendelkezések nem értelmezhetők kiterjesztően (EBH2016.M.11.), kógens törvényi rendelkezés alkalmazásakor nem lehet az érdemi döntést analógiára alapozni (BH2016.250.). A jogalkotó hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy megteremt-e valamely juttatást a munkavállaló részére, és az is, hogy azt milyen feltételek előírásával teszi (BH2015.79.).

[34] A régi Hszt. – a 2015. július 15-én hatályba lépett Hszt.-vel egybekben azonosan – kógens szabályozást tartalmaz, a kógens jogszabályi rendelkezésektől a felek megállapodása és a munkáltató egyoldalú nyilatkozata sem térhet el. A régi Hszt. kimondta, hogy semmis az a jognyilatkozat, vagy annak az a része, amely szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba vagy egyébként jogszabályba ütközik; a semmisséget hivatalból kell figyelembe venni [9. § (1)-(2) bekezdés]; részben érvénytelen jognyilatkozat helyett a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályt kell alkalmazni, kivéve ha a felek az érvénytelen rész nélkül nem állapodtak volna meg [10. § (2) bekezdés].

[35] A Kúria az azonos tárgyú ügyekben hozott ítéleteiben rögzítette azt is, hogy jogalkotói döntés következtében megszűnt illetményelemek pótlásáról a munkáltató, jogszabályban foglalt, kifejezett ez irányú felhatalmazás hiányában érvényesen nem rendelkezhet, eltérő rendeltetésű és feltételrendszerű díjazási jogcímet – ahogyan arra a jelen ügyben sor került – nem alkalmazhat. A régi Hszt.-ben a törvényhozó szabályozta azt, hogy a hivatásos állomány tagjának milyen esetekben nem csökkenhet az illetménye. A régi Hszt. 102. § (2) bekezdése a beosztási illetmény csökkenését tiltja, a korábban – a régi Hszt., a Krm. és a BMr2. rendelkezései alapján – biztosított különleges bevetési pótlék megvonásával azonban a felperesnek nem a beosztási illetménye, hanem az összes illetménye csökkent. A régi Hszt. 103/B. §-a kompenzációs illetménykiegészítés biztosítását illetménykiegészítés csökkenését eredményező szervezeti átalakítás esetére írja elő, a megszüntetett illetménypótlék miatt kiesett díjazás kompenzálására e rendelkezés sem alkalmazható. A

jogalkotó az illetménypótlékra való jogosultság elvesztésének perbeli esetére ilyen szabályozást nem alkotott.

[36] A Kúria a határozataiban kiemelte, hogy az illetmény különbözet tárgyában folyamatban lévő, azonos tényállású perek tárgyát nem a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakra kifizetett illetményeltérítés visszafizetése képezi, a jogvitában a bíróságoknak arról kell döntenük, hogy a Hszt. 2015. július 1-jei hatályba lépésével elvégzendő besoroláskor, az ekkor megállapítandó illetménybe be kell-e számítani olyan illetményelemet, amelyet az alperes korábban a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésébe ütközően, illetve jogszabályi felhatalmazás nélkül állapított meg. A jogszabályba ütköző, ekként érvénytelennek minősülő munkáltatói intézkedésre, függetlenül attól, hogy az intézkedés a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban hatályosult (annak alapján a felperes részére illetményeltérítést fizettek), jogosultságot alapítani nem lehet, a 2015. július 1-től járó illetmény meghatározásakor annak figyelembe vétele nem kérhető.

[37] Az eljáró bíróságok a fentiekkel ellentétes jogértelmezés eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az alperesnek a Hszt. által elrendelt besoroláskor a 352. § b) pontban szabályozott korábbi rendszeres díjazás összegébe bele kellett volna számítani az illetményeltérítést, ami miatt a felperes jogosult a keresettel érvényesített illetmény különbözetre. A 2013. január 1-től illetményeltérítés címén megállapított és kifizetett összegek a kifizetés tényétől sem váltak a beosztási illetmény részévé, a megszüntetett pótlék „alapilletményesítéséről” a parancsnok saját hatáskörben nem rendelkezhetett.

[38] Az alperes a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése megsértésére megalapozatlanul hivatkozott. A Kúria korábban, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény indokolási kötelezettséget szabályozó 221. § (1) bekezdése megsértésének vizsgálata kapcsán már rámutatott: az a kérdés, hogy a bíróság a perben vitás kérdések eldöntése szempontjából releváns jogszabályokat helyesen értelmezte, az ügyre vonatkoztatva helyesen alkalmazta-e, a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján nem dönthető el, az ítélet tartalmi követelményeit, az indokolási kötelezettség kereteit meghatározó rendelkezésre hivatkozás nem teremt lehetőséget arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a perben felmerült valamennyi vitás kérdésben felülvizsgálja (Mfv.III.10.260/2019/5.). Ez a megállapítás a jelen perben, a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdései alkalmazása során is irányadó. A jogerős ítélet tartalmazza a megállapított tényeket, a felek kérelmeit, főbb érveit, a bíróság döntését, az alkalmazott jogszabályokat és azokat az indokokat, amelyekből kitűnik, hogy a másodfokú bíróság az alperes érveit miért nem tartotta helytállónak. A perben a felek között jogkérdésben volt vita, amelyet a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján el lehetett bírálni. A másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett; az indokolási kötelezettség megsértését nem lehet megállapítani azon az alapon, hogy a fél a támadott ítéletben szereplő érvekkel, jogértelmezéssel nem ért egyet.

[39] Az alperes által felhozott okok alapján jogegységi eljárási indítványozásának – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32-33. §-aiban foglalt – feltételei nem állnak fenn, a kért eljárás kezdeményezésének az ügyben nincs helye

[40] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok a felperes azon kereseti kérelme megalapozottságáról, amelyben az illetményeltérítés rendszeres díjazásba

való beszámítását, annak alapján illetmény különbözet megfizetését kérte, a Hszt. 352. § b) pontja megsértésével foglaltak állást. A felperes az illetmény eltérítésre vonatkozó részében jogszabályba ütköző, részlegesen érvénytelen munkáltatói intézkedésre nem alapíthatott jogosultságot. Az annak alapján megállapított és kifizetett, ekként jogalap nélkülinek minősülő összegnek a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazásba való beszámítására, a Hszt. szerinti besorolásnál történő figyelembevételére, illetmény különbözet megfizetésére a felperes nem tarthat igényt.

[41] Az elsőfokú bíróság az alperest a felperes módosított keresetében foglaltak szerint marasztalta, a megítélt összegből 1.067.614 forint az illetményeltérítés beszámításának elmaradásából származó illetmény különbözet, 216.325 forint a gépjárművezetői pótlék beszámításának elmaradásából származó illetmény különbözet és 490.954 forint a túlmunkadíjazás különbözete. Az alperes az utóbbi jogalapokon, illetve jogcímenek történt marasztalását a fellebbezésben sem tette vitássá, ezért a Kp. 115. § (2) bekezdés folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálatának ebben a körben nem volt helye.

[42] A fentiek alapján a Kúria – a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával – a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Záró rész

[43] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban becsatolt költségfelszámításban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (IMr.) 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte 100.000 forint megfizetésére kötelezni a felperest. A Kúria az IMr. 3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti pertárgyértékhez és az (5) bekezdésben meghatározott 50%-os mértékhez igazodóan, a (6) bekezdésben biztosított mérlegelés (kifejtett tevékenység, ügy bonyolultsága) alapján a felperes által fizetendő felülvizsgálati eljárási költséget 25.000 forintban állapította meg és a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdés alapján kötelezte a pervesztes felperest annak megfizetésére. Az alperes a másodfokú bírósági eljárásban a költségét a Pp. 81. § (5) bekezdés és a perköltség felszámítására szolgáló költségjegyzékről szóló 31/2017. (XII.27.) IM rendelet szerinti nyomtatványon nem számította fel, ezért e körben a Kúriának rendelkeznie nem kellett. A felperest az elsőfokú bíróság által a teljes pernyertességére tekintettel megállapított 80.000 forint perköltség helyett – pernyertességének arányában – 30.000 forint illeti meg, ezért a Kúria az alperest perköltség címén terhelő marasztalás összegét leszállította [Pp. 83. § (2) bekezdés].

[44] A felperes a 73/2009. (XII. 22.) IRM rendelet 1. §-a alapján munkavállalói költségkedvezményben részesült, az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § c) pontja alapján személyes illetékmentesség illeti meg, ezért az elsőfokú bírósági, a fellebbezési és a felülvizsgálati eljárás illetékét – a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel – az állam viseli.

[45] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 107. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. március 29.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Bérces Nóra s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő